

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

5. prosince 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Článek 7 bod 1 písm. a) – Zvláštní příslušnost ve sporech, jejichž předmětem je smlouva nebo nároky ze smlouvy – Pojem ‚smlouva nebo nároky ze smlouvy‘ – Žádost o zaplacení ročních příspěvků, které advokát dluží advokátní komoře“

Ve věci C-421/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal de première instance de Namur (soud prvního stupně v Namuru, Belgie) ze dne 21. června 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 27. června 2018, v řízení

Ordre des avocats du barreau de Dinant

proti

JN,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), místopředsedkyně Soudního dvora, a L. Bay Larsen, soudce,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s F. Varrone, avvocato dello Stato,
- za litevskou vládu R. Krasuckaitė a G. Taluntytė, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi M. Heller a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. července 2019,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 bodu 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Ordre des avocats du barreau de Dinant (Advokátní komora v Dinantu, Belgie) a panem JN který vznikl z důvodu, že posledně uvedený neuhradil této komoře dlužné roční členské příspěvky.

Právní rámec

Unijní právní předpisy

- 3 Článek 1 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 uvádí:

„Toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*).“

- 4 Článek 4 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

- 5 Článek 7 uvedeného nařízení stanoví:

„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována,

1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;

[...]

Belgické právo

- 6 Článek 428 první pododstavec code judiciaire (soudní řád) stanoví:

„Nikdo nesmí používat označení advokát ani vykonávat povolání advokáta, pokud není Belgičanem nebo státním příslušníkem členského státu Evropské unie, držitelem doktorského či magisterského diplomu v oboru právo, nesložil slib podle článku 429 a není zapsán v seznamu advokátní komory nebo v seznamu advokátních koncipientů.“

- 7 Článek 443 první pododstavec soudního řádu stanoví:

„Představenstvo advokátní komory může uložit advokátům zapsaným do seznamu, advokátům, kteří vykonávají své povolání pod profesním označením udělovaným jiným členským státem Evropské unie, advokátním koncipientům a advokátům s čestným členstvím, povinnost platit příspěvky, které představenstvo stanoví.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 8 JN se stal členem Advokátní komory v Dinantu a byl zapsán do seznamu jejích advokátů.
- 9 JN uvádí, že si v průběhu devadesátých let zřídil bydliště ve Francii, avšak zůstal zapsán v seznamu Advokátní komory v Dinantu, které až do roku 2012 hradil roční příspěvky.
- 10 Dopisem ze dne 29. května 2015 předseda Advokátní komory v Dinantu požádal JN o úhradu příspěvků, které dlužil za roky 2013 až 2015, a navrhl mu snížit jejich výši na částku pojistného placeného touto komorou, jakož i úhradu příspěvků ve splátkách. Z tohoto dopisu vyplývá, že zápis do seznamu advokátní komory „poskytuje nezanedbatelné výhody v oblasti pojištění“ a že příspěvky hrazené komoře „představují ve skutečnosti hlavně pojistné“.
- 11 Vzhledem k tomu, že JN na uvedený dopis neodpověděl a příspěvky neuhradil, zaslala mu Advokátní komora v Dinantu v dopisech ze dne 11. prosince 2015 a 21. prosince 2016 upomínky.
- 12 Jelikož i tyto upomínky zůstaly bez odpovědi, rozhodlo představenstvo Advokátní komory v Dinantu, že pověří jednoho advokáta z jiné komory vymáháním dotčených ročních příspěvků.
- 13 V dopise ze dne 23. ledna 2017 tento advokát vyzval JN, aby tyto příspěvky zaplatil.
- 14 V reakci na tento dopis uvedl JN v dopise zaslaném Advokátní komoře v Dinantu, že vzhledem k obtížné finanční situaci, v níž se nachází, nemůže uvedené příspěvky uhradit ve výši přesahující 100 eur měsíčně.
- 15 JN však žádnou platbu neuhradil, takže Advokátní komora v Dinantu navrhla podáním ze dne 17. května 2017 jeho předvolání k předkládajícímu soudu, kterým je tribunal de première instance de Namur (soud prvního stupně v Namuru, Belgie), a požadovala, aby mu tento soud uložil povinnost zaplatit částku 7 277,70 eura zvýšenou o úroky, jakož i nahradit náklady řízení.
- 16 Dopisem ze dne 16. května 2017 zaslaným předsedovi Advokátní komory v Dinantu požádal JN o vyškrtnutí ze seznamu advokátů a o možnost rozložit své platby na splátky po dobu dvaceti čtyř měsíců.
- 17 U předkládajícího soudu zpochybnil JN jeho příslušnost na základě nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) a nařízení č. 1215/2012.
- 18 V tomto ohledu uvedený soud uvádí, že podle tvrzení JN nemá zápis do seznamu advokátní komory za účelem výkonu povolání advokáta smluvní povahu, jelikož nepředstavuje uzavření smlouvy vyplývající ze smluvní volnosti a ze svobodného rozhodnutí, ale splnění správní formality a zákonné povinnosti.
- 19 Uvedený soud rovněž uvádí, že podle názoru Advokátní komory v Dinantu se naopak JN zachováním svého zápisu v jejím seznamu zavázal uvedené komoře hradit roční příspěvky jí stanovené, takže je nutno na tento závazek nahlížet jako na smluvní závazek ve smyslu čl. 7 bodu 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012.
- 20 Za těchto podmínek se tribunal de première instance de Namur (soud prvního stupně v Namuru) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Představuje žaloba advokátní komory, kterou se domáhá uložení povinnosti některému z jejích členů zaplatit dlužné roční členské příspěvky, žalobu ‚jejíž předmět tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy‘ ve smyslu čl. [7 bodu 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012]?“

K předběžné otázce

- 21 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 7 bod 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že žaloba, kterou se advokátní komora domáhá toho, aby některému z jejích členů bylo nařízeno zaplatit roční členské příspěvky, které jí dluží, a jimiž mají být financovány hlavně pojišťovací služby, představuje žalobu, „jejíž předmět tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení.
- 22 Úvodem je třeba uvést, že ačkoliv určité spory mezi orgánem veřejné správy a osobou soukromého práva mohou spadat do působnosti nařízení č. 1215/2012, je tomu jinak, jestliže orgán veřejné správy jedná v rámci výkonu veřejné moci (rozsudky ze dne 11. dubna 2013, Sapir a další, C-645/11, EU:C:2013:228, bod 33, a ze dne 15. listopadu 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, bod 34). Uplatnění výsad veřejné moci jednou ze stran sporu z důvodu výkonu jejích výjimečných pravomocí, které jdou nad rámec pravidel obecného práva použitelných na vztahy mezi jednotlivci, totiž takový spor vyjímá z občanských a obchodních věcí ve smyslu čl. 1 odst. 1 tohoto nařízení (rozsudek ze dne 28. února 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, bod 49).
- 23 Spor týkající se povinnosti advokáta platit roční členské příspěvky, které dluží advokátní komoře, jejímž je členem, spadá proto do působnosti uvedeného nařízení pouze za podmínky, že tato advokátní komora neuplatňuje v souvislosti se svým požadavkem, aby tento advokát tuto povinnost splnil, výsady veřejné moci na základě použitelného vnitrostátního práva, což musí ověřit předkládající soud.
- 24 Pokud by tomu tak bylo, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora představuje příslušnost stanovená v článku 4 nařízení č. 1215/2012, tedy příslušnost soudů členského státu, na jehož území má žalovaný bydliště, obecnou zásadu. Pouze jako výjimku z tohoto obecného pravidla stanoví toto nařízení pravidla pro zvláštní a výlučnou příslušnost v taxativně vyjmenovaných případech, ve kterých žalovaný může nebo musí, podle okolností, být žalován u soudu jiného členského státu (rozsudek ze dne 8. května 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 21 a citovaná judikatura).
- 25 Pokud jde o pravidlo o zvláštní příslušnosti stanovené v čl. 7 bodě 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012, je nutné připomenout rovněž to, že podmínkou pro uplatnění tohoto ustanovení, není uzavření smlouvy (rozsudek ze dne 8. května 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 23 a citovaná judikatura).
- 26 Identifikace závazku je nicméně pro použití uvedeného ustanovení nezbytná, neboť příslušnost podle tohoto ustanovení se určuje podle místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn. Použití tohoto pravidla tedy předpokládá určení právního závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči jiné osobě, o který se opírá žalobcova žaloba (rozsudek ze dne 8. května 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, body 24 a 25, jakož i citovaná judikatura).
- 27 Podle informací předkládajícího soudu představuje přitom na základě čl. 428 prvního pododstavce belgického soudního řádu zápis do seznamu komory požadavek, který musí nutně splnit každá osoba, která si přeje být označována jako advokát a vykonávat toto povolání.
- 28 Kromě toho může představenstvo advokátní komory podle prvního pododstavce článku 443 belgického soudního řádu uložit advokátům zapsaným do seznamu povinnost hradit příspěvky, které stanoví, takže v případě, že se tento orgán rozhodne této právní pravomoci využít, nabývá úhrada těchto příspěvků pro dotčené osoby závazného charakteru.
- 29 Takovou situaci je nutno odlišit od situace, o kterou se jednalo ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 8. května 2019, Kerr (C-25/18, EU:C:2019:376), kterým Soudní dvůr ohledně závazku spoluvlastníků vůči společenství vlastníků, který spočíval v placení ročních finančních příspěvků do rozpočtu společenství vlastníků bytů na údržbu společných částí bytového domu, rozhodl, že i když je členství ve společenství vlastníků bytů vyžadováno zákonem, nic to nemění na tom, že podrobnosti správy

společných částí dotčené nemovitosti jsou případně upraveny smlouvou a vstup do společenství nastane dobrovolným nabytím bytu do vlastnictví spolu se spoluvlastnickými podíly na těchto společných prostorách, takže takový závazek je třeba považovat za svobodně přijatý právní závazek (rozsudek ze dne 8. května 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 27).

- 30 Je pravda, že stejně jako v této věci vnitrostátní zákonodárce podle všeho přiznal orgánu, a to představenstvu komory, pravomoc uložit podle svých interních postupů osobám, které se staly členy komory, a sice advokátům zapsaným do jejího seznamu, povinnost hradit některé příspěvky.
- 31 Z předkládacího rozhodnutí však vyplývá, že zápis do seznamu komory představuje právní povinnost, které podléhá výkon povolání advokáta, a že osoby, které chtějí vykonávat toto povolání, se musí nutně stát členy některé advokátní komory a podřídit se rozhodnutím přijatým touto komorou, zejména ohledně placení příspěvků.
- 32 Za těchto podmínek musí být čl. 7 bod 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že žaloba, kterou se advokátní komora domáhá toho, aby některému z jejích členů bylo nařízeno zaplatit roční členské příspěvky, jejichž úhradu mu uložila, nepředstavuje v zásadě žalobu, „jejíž předmět tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení.
- 33 Nelze však vyloučit, že kromě vztahů stanovených zákonem, navazuje advokátní komora se svými členy také vztahy smluvní povahy. Pokud by tedy uvedené příspěvky představovaly protiplnění za dobrovolně sjednané služby, a to zejména služby pojišťovací, které tato komora sjednala s pojistitelem za účelem získání výhodnějších podmínek pro advokáty, kteří jsou členy uvedené komory, měla by povinnost hradit uvedené příspěvky smluvní povahu, takže by žaloba podaná za účelem vymožení splnění této povinnosti spadala do působnosti čl. 7 bodu 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012. Předkládající soud musí ověřit, zda tomu tak je ve sporu v původním řízení.
- 34 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že:
- Článek 1 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že spor, který se týká povinnosti advokáta platit roční členské příspěvky, které dluží advokátní komoře, jejímž je členem, spadá do působnosti tohoto nařízení pouze za podmínky, že tato advokátní komora neuplatňuje, když požaduje po tomto advokátovi, aby splnil tuto povinnost, výsady veřejné moci na základě použitelného vnitrostátního práva, což musí ověřit předkládající soud;
  - článek 7 bod 1 písm. a) uvedeného nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že žaloba, kterou se advokátní komora domáhá toho, aby některému z jejích členů bylo nařízeno zaplatit roční členské příspěvky, které jí dluží, a jimiž mají být financovány hlavně takové služby, jako jsou pojišťovací služby, musí být považována za žalobu, „jejíž předmět tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení, pokud tyto příspěvky představují protiplnění za služby poskytované touto komorou svým členům a pokud s nimi dotčený člen dobrovolně souhlasil, což musí ověřit předkládající soud.

K nákladům řízení

- 35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 1 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že spor, který se týká povinnosti advokáta platit roční členské příspěvky, které dluží advokátní komoře, jejímž je členem, spadá do působnosti tohoto nařízení pouze za podmínky, že tato komora neuplatňuje, když požaduje po tomto advokátovi, aby splnil tuto povinnost, výsady veřejné moci na základě použitelného vnitrostátního práva, což musí ověřit předkládající soud.

Článek 7 bod 1 písm. a) nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že žaloba, kterou se advokátní komora domáhá toho, aby některému z jejích členů bylo nařízeno zaplatit roční členské příspěvky, které jí dluží, a jimiž mají být financovány hlavně takové služby, jako jsou pojišťovací služby, musí být považována za žalobu, „jejíž předmět tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení, pokud tyto příspěvky představují protiplnění za služby poskytované touto komorou svým členům a pokud s nimi dotčený člen dobrovolně souhlasil, což musí ověřit předkládající soud.

Podpisy.